

2017-10-12
S2017/05586/FS (delvis)

Socialdepartementet

Folkhälsomyndigheten
171 82 Solna

Uppdrag att genomföra en fördjupningsstudie samt fördela medel rörande psykisk hälsa och suicidprevention riktad till transpersoner

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Folkhälsomyndigheten att genomföra en fördjupningsstudie samt fördela medel rörande psykisk hälsa och suicidprevention riktad till transpersoner. Fördjupningsstudien ska vara kvalitativ och ses som ett komplement till de studier som Folkhälsomyndigheten genomförde under åren 2015–2016 kring personer med transerfarenhet och deras behov. I studien ingår att lämna förslag till insatser som kan minska den psykiska ohälsan samt förebygga suicid hos transpersoner. Unga transpersoners behov ska särskilt beaktas.

Folkhälsomyndigheten får också i uppdrag att fördela medel till icke vinstdrivande organisationer i syfte att stärka transpersoners rättigheter och möjligheter. Medlen ska fördelas efter ett särskilt ansökningsförfarande för åtgärder för att minska den psykiska ohälsan samt förebygga suicid bland transpersoner. Medlen ska fördelas som projektbidrag i arbetet med suicidprevention och psykisk hälsa för personer med transerfarenhet. Högst 600 000 kronor av de sammanlagt 1 600 000 kronor som satsningen uppgår till får betalas ut i sådant projektbidrag.

Folkhälsomyndigheten får för uppdragets genomförande använda högst 1 000 000 kronor under 2017. Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, anslaget 1:8 Bidrag till psykiatri, anslagsposten 3 Till Kammarkollegiets disposition. Medlen utbetalas engångsvis efter rekvisition ställd till Kammarkollegiet. Rekvisitionen ska ske senast den 1 december 2017. Medel som inte har utnyttjats ska återbetalas till

Kammarkollegiet senast den 31 mars 2018. Vid samma tidpunkt ska en ekonomisk redovisning över använda medel lämnas till Kammarkollegiet.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 1 oktober 2019. Redovisning, rekvisition och återbetalning ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Ärendet

Folkhälsomyndigheten har tillsammans med Karolinska Institutet publicerat rapporten "Hälsan och hälsans bestämningsfaktorer bland transpersoner" (dnr Ku2015/02161/DISK) som baseras på den mest omfattande enkäten hittills där totalt 800 transpersoner deltog. Rapporten ingick i redovisningen av regeringsuppdraget Utvecklingen av hälsan och hälsans bestämningsfaktorer bland hbt-personer som gavs till Statens Folkhälsoinstitut 2013 (S2013/08843/FS). Enligt rapporten har utvecklingen av hälsan och hälsans bestämningsfaktorer inte förändrats nämnvärt under de senaste tio åren för homo- och bisexuella. För transpersoner visar utvecklingen inte heller på någon förbättring under de senaste tio åren – snarare tvärtom. Fler än var tredje transperson i enkäten har under det senaste året allvarligt övervägt att ta sitt liv. Bland unga transpersoner, mellan 15–19 år är det nästan 60 procent som under det senaste året övervägt att ta sitt eget liv och 40 procent har gjort något allvarligt försök. Varannan transperson har upplevt kränkande behandling under de senaste tre månaderna. Varannan har också undvikit olika vardagliga aktiviteter på grund av rädsla för diskriminering det senaste året. Många känner sig otrygga i vardagen och är rädda för att gå ut ensamma. Var femte har blivit utsatt för våld på grund av sin transidentitet och en av tre har blivit utsatt för psykiskt våld. Det finns i stor utsträckning ett lågt förtroende för exempelvis polis, hälso- och sjukvård samt socialtjänst vars uppgift är att ha en skyddande och främjande roll i samhället. Transpersoner uppger att de är utsatta för diskriminering och allvarliga kränkningar inom alla livets områden – på jobbet, i skolan, i affären, i kontakten med myndigheter och i sjukvården. Folkhälsomyndighetens rapport visar på att det finns fortsatta utmaningar för såväl homo- och bisexuellas som för transpersoners lika rättigheter och möjligheter. I flera avseende är transpersoners situation särskilt bekymmersam och andelen som övervägt eller försökt att ta sitt eget liv är alarmerande.

Regeringens strategi för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck syftar till att stärka arbetet för hbtq-

personers situation i Sverige. Strategin utgör ramverket för ett långsiktigt och resultatriktat arbete. I strategin lyfts bl.a. vikten av förutsättningarna och möjligheterna att uppnå en god hälsa. Regeringens avsikt är att fortsätta och förstärka arbetet inom ramen för strategin.

I sammanhanget bör även nämnas att regeringen har tillsatt en utredning som ska göra en bred kartläggning av transpersoners villkor och situation i samhället och föreslå konkreta insatser som bidrar till förbättrade levnadsvillkor för transpersoner. Utredningen ska även belysa hur personer som genomgår könskorrigeringsuppfattar utredning, vård och behandling. Syftet med utredningen är att stärka efterlevnaden av transpersoners rättigheter och förbättra levnadsvillkoren för transpersoner. Utredningen ska lämna sitt betänkande under hösten 2017.

Regeringen bedömer att det är angeläget att ett arbete för att identifiera insatser som kan minska den psykiska ohälsan samt förebygga suicid hos transpersoner initieras. Ett särskilt bidrag till icke organisationer inom området psykisk hälsa och suicidprevention bland transpersoner kan därutöver driva på arbetet. Parallellt med detta har regeringen avsatt medel till Socialstyrelsen för att i enlighet med förordningen (2014:1542) om statsbidrag bevilja statsbidrag till kommuner och landsting för att öka kunskapen om homosexuellas, bisexuellas och transpersoners situation (dnr Ku2017/02014/DISK).

På regeringens vägnar

Annika Strandhäll

Erika Borgny

Kopia till

Den nationella psykiatrisamordnaren

Statsrådsberedningen/SAM

Statsrådsberedningen internrevisionen

Finansdepartementet/BA

Utbildningsdepartementet/UF

Utbildningsdepartementet/F

Kulturdepartementet/DISK

Regeringskansliets förvaltningsavdelning/Ek

Kammarkollegiet